

جهان در انتظار حیرت‌انگیزترین تصاویر از زرفنای فضا

شب در خشش «جیمزوب»

امروز ۱۲ جولای مصادف با ۲۱ تیرماه ۱۴۰۱ یکی از هیجان‌انگیزترین رخداد‌های علمی تاریخ به وقوع خواهد پیوست. ساعت ۱۹ امروز به وقت تهران، تلسکوپ فضایی جیمزوب اولین تصاویر تمام‌رنگی از دورترین نقاط عالم را که تاکنون چشم هیچ کاوشگری به آنها نیفتاده است، به زمین مخابره می‌کند.

صفحه ۱۲

سرمقاله

سفر بایدن و ناتوی خاورمیانه

جاوید قریان‌اوغلی

جو بایدن پس از پیروزی بر دونالد ترامپ در انتخابات جنجالی، پس از جلوس در کاخ سفید به‌صراحت اعلام کرد روابط با عربستان را ارزیابی مجدد خواهد کرد، به حمایت از عربستان در جنگ یمن پایان خواهد داد و جوئی‌ها را از لیست سازمان‌های تروریستی خارج خواهد کرد. او همچنین با موضع‌گیری تند در قبال محمد بن‌سلمان به‌عنوان متهم اصلی در قتل فجیع جمال خاشقجی در کنسولگری عربستان در استانبول، هرگونه تعامل با شاهزاده سعودی را منتفی دانست. بایدن پس از مراسم تحلیف در اولین روزهای استقرار در کاخ سفید به برخی از وعده‌های خود عمل کرد. در اولین اقدام در پیشبرد استراژی تنبیه عربستان، جوئی‌ها را از لیست سازمان‌های تروریستی خارج و فروش تسلیحات به عربستان را متوقف کرد و ایتالیا را نیز برای تحویل‌ندادن موشک به سعودی تحت فشار قرار داد. او همچنین دستور دونالد ترامپ در عدم انتشار اسناد جنایات بن‌سلمان درباره خاشقجی را لغو کرد. رئیس‌جمهور آمریکا ۱۸ ماه پس از رویکرد اعلام‌شده، قرار است پس از سفر به اسرائیل، مستقیماً از بیت‌المقدس به جدّه پرواز کند. بایدن در مقاله خود با اشاره به این مهم نوشته: «روز جمعه، من اولین رئیس‌جمهوری خواهم بود که از اسرائیل به جدّه، عربستان سعودی پرواز می‌کنم». اعلام سفر بایدن به عربستان همان‌طور که انتظار می‌رفت با انتقاد‌های فراوانی در محافل داخلی آمریکا روبه‌رو شد. بسیاری از منتقدان سفر او به عربستان را عقب‌گرد آمریکا از تعهدات و ارزش‌های دموکراتیک در مقوله حقوق بشر اعلام کرده‌اند. بایدن در آستانه سفر به اسرائیل و عربستان سعودی با انتشار مقاله‌ای در واشنگتن‌پست تحت عنوان «چرا به عربستان می‌روم»، تلاش کرده به منتقدان رویکردهای جدید آمریکا در قبال عربستان توضیح دهد. او در مقاله خود می‌نویسد: می‌دانم که افراد زیادی با تصمیم من برای سفر به عربستان سعودی مخالف هستند. دیدگاه‌های من درباره حقوق بشر روشن و دیرینه است و آزادی‌های اساسی همیشه در دستور کار قرار دارد. با وجود اینکه نمی‌توان اصلاحات اجتماعی محمد بن‌سلمان را انکار کرد، ولی بایدن درباره علت عقب‌نشینی خود در قبال عربستان با عبارت کلی در مقوله حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، از کنار مهم‌ترین سؤال مخالفان عبور کرده و را بی‌پاسخ گذاشته است. در واکاوی علل عقب‌گرد بایدن از سیاست اعلام‌شده در روزهای آغازین ورود به کاخ سفید چند مؤلفه تأثیرگذار را می‌توان برشمرد که حاکمان سعودی با درک شرایط جدید برای تأثیرگذاری بر رویکردهای کاخ سفید در قبال پادشاهی، آنها را به اجرا گذاشتند.

- مشارکت فعال و تأثیرگذار عربستان در پیشبرد طرح راهبردی صلح ابراهیم، شناسایی و برقراری روابط دیپلماتیک کشورهای عربی با اسرائیل از مهم‌ترین راهبردهای پادشاهی است. هرچند در ظاهر خود به این روند نپیوسته و مترصد فرصت مناسب و امتیازات بیشتر است. سفر بایدن در واقع تقدیر از عربستان و مشارکت فعال این کشور در تحولات سریع و کام‌های بلند کشورهای عربی در عادی‌سازی روابط اسرائیل و جهان عرب است.

- تغییر رویکرد عربستان در قبال جنگ یمن، پذیرش آتش‌بس و آغاز روند مذاکره با جوئی‌ها، فاجعه انسانی ناشی از جنگ به‌شدت عربستان را تحت فشار افکار عمومی و کشورهای غربی قرار داده بود.

- دیپلماسی چندوجهی عربستان در انتخاب شرکای راهبردی جدید (چین و روسیه) با هدف فشار بر آمریکا و وادارکردن کاخ سفید به عقب‌گرد از سیاست‌های سخت‌گیرانه و چرخش احتمالی به سوی ایران.

به نظر می‌رسد در کنار موارد فوق، دو عامل نقش بسزایی در عقب‌گرد چشمگیری بایدن در قبال سعودی ایفا کرده‌اند؛ اول، عدم توفیق (و شاید به بیان دقیق‌تر ناکامی) بایدن در احیای برجام که از وعده‌های مهم انتخاباتی وی بود. به‌جرت می‌توان ادعا کرد ایران در آستانه ورود بایدن در صورت برخورداری از سیاسی هوشمندانه و مبتنی بر منافع ملی می‌توانست بر تصمیم کاخ سفید در قبال عربستان تأثیرگذار بوده و ایران را در موقعیت بهتری نسبت به پادشاهی سعودی قرار دهد. رویکرد خردمندانه ایران در مدیریت پرونده هسته‌ای و مذاکرات وین می‌توانست نقطه عطفی در تغییر موازنه‌ها در منطقه باشد. از یاد نبرده‌ایم مهم‌ترین تأثیر خروج ترامپ از توافق هسته‌ای، انزواي آمریکا در جهان بود. بایدن و تیم سیاسی-امنیتی او بارها ترامپ را به خاطر خروج از برجام و متروزی‌کردن آمریکا در جهان مورد حمله قرار داده بودند. احیای برجام و مذاکره با ایران درباره امنیت منطقه می‌توانست شکل‌بندی توازن قدرت در منطقه را برهم زند؛ فرصتی که همچون گذشته در دست رفت و ایران را به سوزه اصلی سفر بایدن به دو کشور مخالف برجام تبدیل کرد. متأسفانه تأثیر ویرانگر سیاست داخلی و رقابت‌های جناحی در پرونده هسته‌ای، به جایگاه ایران به‌عنوان عضو متعهد جامعه ضربه زد و اینک بار دیگر نطفه شکل‌گیری اجماع جهانی علیه ایران بسته شده و آمریکا موفق شد در آخرین نشست شورای حکام، ۳۰ کشور را پشت قطع‌نامه پیشنهادی خود و سه متحد اروپایی علیه ایران بسج کند. دوم، تأثیر جنگ اوکراین و آشتنگی بازار انرژی که غرب را با چالش‌ی جدی روبه‌رو کرده است.

ادامه در صفحه ۸

سه‌شنبه ۲۱ تیر ۱۴۰۱ • ۱۲ ذی‌الحجه ۱۴۴۳ • ۱۲ جولای ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۳۲۴ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰ تومان

«شرق» به بهانه سالروز تولد ناصر خان تقوایی، کناره‌گیری او

از سینمای ایران را بازخوانی کرد

تلخ، مثل نبودن دایی جان…!

با آثار و گفتاری از: علی نصیریان، سعیدراد، عباس بهارلو، احمد طالبی‌نژاد

● عکس:مهدی حسنی

«تنها شانس من در زندگی شاید این بوده که نیم‌قرن مثل یک آدم زیادی در کنار یک ملت کهنسال زندگی کرده‌ام، سیزده استان کوتاه، سیزده فیلم گزارشی و مستند، سه فیلم کوتاه داستانی، شش فیلم بلند سینمایی و یک مجموعه شانزده‌ساعته تلویزیونی در کارنامه من دیده می‌شود. به اضافه یک مجموعه عکس و اسلاید از فرهنگ و طبیعت و زندگی در این مرز و بوم هزار و یک نما».
● ناصر تقوایی خودش را از این‌گونه تعریف می‌کند.

در تمام سال‌های حضورش سه‌م اندکی از سینمای ایران نصیبش شد، سینمایی که به او کمتر روی خوش نشان داد و بی‌تردید بهترین اقتباس‌های ادبی در کارنامه‌گم اما پریار او دیده می‌شود. اقتباس‌هایی که با ذهن خلاقش، با جغرافیای موردنظر چنان تطبیق داده شده که به اثر ابعاد دیگری بخشیده است. ناصر تقوایی همواره مهارت انکارناپذیری در قصه‌گویی داشته و همین موضوع او را از دیگران متمایز می‌کند. اینکه هر سال در زادروزش از دوری چندین و چند ساله او از سینما صحبت می‌شود، تنها افسوس و دربع برای گوشه‌نشینی مردی است که به معنی واقعی عاشق سینماست. بعد از سال‌ها همچنان صحبت درباره آثاری است که می‌توانست به کارنامه‌اش افزوده شود و ناتمام ماند و آن‌قدر به حاشیه رانده شد که برای همیشه از سینما خداحافظی کرد. در زادروز او با مرور آنچه مقابل دوربین برده و اعتبار و ارزش آنها به مرور فهم و درک شده، بیشتر متوجه جای خالی او در سینما می‌شویم.

● مستند ناصر تقوایی به کارگردانی عارف محمدی

این گزارش را در صفحه ۱۱ بخوانید

یادداشت

توسعه میادین و اولویت‌های انرژی کشور

سیدغلامحسین حسناش
کارشناس انرژی

آزادکردن انرژی از طریق ارتقای بهره‌وری تقاضا و مصرف وجود دارد و مطالعات بسیاری نشان داده است که هزینه هر واحد آزادکردن انرژی از طریق ارتقای بهره‌وری بسیار کمتر از هزینه تولید یک واحد انرژی جدید است. درعین‌حال که باید آثار مثبت زیست‌محیطی و آثار مثبت افزایش کارایی ملی و حفظ ذخایر ملی برای نسل‌های آینده را هم به آن افزود.

پتانسیل حدود ۳۰ درصد آزادکردن حامل‌های انرژی تنها برای دستیابی به متوسط شاخص شدت انرژی در میان کشورهای جهان است و اگر شاخص‌های انرژی کشورهای پیشرفته در نظر گرفته شود، این پتانسیل بیشتر از این هم خواهد بود. جالب این

است که با توجه به تجربیات جهانی که از دهه ۱۹۸۰ میلادی به بعد وجود دارد، راهکارهای مربوطه نیز بسیار شناخته‌شده و در دسترس است و به دلیل اینکه اقدامات مربوط به آن دقیقاً در نفع محیط زیست و کاهش گرمایش جهانی است، اگر عزم ملی در این زمینه وجود داشته باشد، چه بسا بتوان حمایت‌های بین‌المللی را هم جلب کرد.
آزادشدن ۳۰ درصد انرژی یعنی آزادشدن حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز نفت خام (یا فراورده‌های نفتی) و حدود ۳۰۰ میلیون مترمکعب در روز گاز طبیعی (نزدیک به تولید ۱۲ فاز پارس جنوبی).

باید از اعضای محترم شورای اقتصاد سؤال کرد که تا وقتی که چنین پتانسیلی با هزینه کمتر و مزایای جنبی بیشتر وجود دارد، آیا صرف هزینه برای تولید نفت و گاز بیشتری که سوزانده

دربارهٔ ناصر وثوقی و جلال آل‌احمد

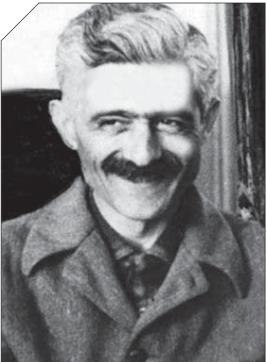
...وماجرای

«سلونی قبل ان تفقدونی…

یا اشباه الرجال ولارجال»

ناصر وثوقی (۱۲۹۹–۱۳۸۸) و جلال آل‌احمد (۱۳۰۲–۱۳۴۸) هم‌سن‌وسال بودند و آغاز آشنایی‌شان به سال‌های ۱۳۲۳ و ۱۳۲۴ و فعالیتشان در حزب توده مربوط می‌شود. آنها در جریان انشعاب سال ۱۳۲۶ به پیروی از خلیل ملکی از حزب توده بیرون آمدند…

صفحه ۶

در «شرق» امروز می‌خوانید: واکنش صالحی امیری به ندادن ویزا به ورزشکاران ایرانی، ظریف:جدل‌ها و بحث‌های انحرافی سازنده نیست و یادداشت‌هایی از حسین حقگو، سیدحسن مرتضوی کیاسری، سیدمحسن امامی‌فر، ابوالقاسم دلفی

توصیه قاضی القضاات به همه بخش‌ها و مسئولان ذی‌ربط در مواجهه با مقوله عفاف و حجاب

هیجانی بر خورد نکنیم

در مقوله عفاف و حجاب نمی‌خواهیم کار هیجانی وزودگذر انجام دهیم، بلکه اقدامات ما باید متفن، مدبرانه، قانونی و توأم با آرامش باشد

گزارش تیتریک را در صفحه ۲ بخوانید

پشت مهدی تاج به کجا گرم است؟

متن وحاشیه

معادلات برجامی بایدن–رئییسی

مهدی ذاکریان

مدیریت جدید رئیس‌جمهوری آمریکا برای ایران چه فایده‌ای دارد؟ چه زیان‌هایی دارد؟ گفته می‌شود برجام همچنان در عرصه بین‌الملل برای ایران فایده دارد. ولی مدیریت جدید جناب رئییسی چه فوایدی برای ایران داشته است؟ با این یادداشت مروری کنیم بر بحث.

آمریکایی‌ها با به رهبری بایدن یک تئوری به نام power of image دارند که براساس آن تلاش می‌کنند تصویری هراسناک از ایران بسازند. آنها در این مسیر در یک سال دوران ریاست‌جمهوری آقای رئییسی موفق بودند و بقیه کشورهای رفتارهای آمریکا علیه ایران را تأیید می‌کنند. مصداق آن تصویب قطع‌نامه ضد ایران در شورای حکام آژانس است.

آن شکل ساخته‌شده این است که ایران یک کشور غیرعادی است. ایران منطقه را ناامن، برجام را نقض و حقوق بشر را نقض می‌کند. آمریکایی‌ها در تلاش‌اند تا به هدف خود برسند. به همین دلایل اسنپ‌ک می‌تواند به یک تهدید جدی تبدیل شود. در گذشته توسل به مکانیسم ماشه (در دوران ترامپ) یک تلاش تبلیغاتی بود. اکنون توسل به اسنپ‌بک به یک خطر قریب‌الوقوع تبدیل شده است. متأسفانه در داخل هم عده‌ای با اظهارنظرهای غلط به این تئوری کمک کردند. تهدید به خروج از برجام، عدم همکاری با آژانس، برخورد با مردم معترض و دستگیری فعالان مدنی تأیید تصویر معرفی‌شده از سوی آمریکاست. در مقابل دولت آقای رئییسی فاقد تئوری و بر پایه تاکتیک‌های تبلیغاتی عمل می‌کند. آزادی و بازداشت دوتابعیتی‌ها، توقیف کشتی، ادعای بازداشت دیپلمات‌های در حال جاسوسی و مذاکره و ترک مذاکره شیوه‌ای از ارزیابی‌های با منفعت کوتاه‌مدت و جنجال وسیع است.

نتیجه دو شیوه فوق بایدنی–رئییسی فقر بیشتر مردم ایران و تشدید فشارهای اقتصادی در ابعاد جهانی بر ملت ایران است. اتکای دولت رئییسی به روسیه و چین از اساس خطاست. نه روسیه و نه چین تعریف درازمدت در روابط با ایران ندارند. ایران بازنده تنش روسیه–اوکراین و بازنده بازار نفتی است که سایر اعضای اوپک اکنون در حال بهره‌برداری نجومی از آن هستند.

اقتصاد کشور به دلیل کمزاردن افراد فاقد دانش تخصصی، مهارت حرفه‌ای و تقوای ملی سرابا قفل شده و هیچ خروجی‌ای به نفع ملت نداشته است. نتیجه معادلات تشکیل‌شده نابودی منابع کشور و فقر خواهد بود. واکنش‌های تبلیغی جای تصمیم‌های دوراندیشانه، تئوریک و حقوقی را گرفته‌اند. بر این باورم که در این مسیر ایران امتیازی نخواهد داشت و مردم بازنده معادله سیاسی بایدن–رئییسی خواهند بود.

زیان انباشته بانک‌ها، شبکه بانکی را

تامرزورشکستگی کشانده است

بدفرجامی بانکی

۴

گزارش «شرق» از مرگ‌های گروهی

و خانوادگی خودخواسته

مرگ‌هایی به تلخی فقر

۱۰

جاساز گل زیر نیمکت‌های مدرسه

دانش‌آموزان ساقی

ریحانه جولایی: ۲۰۱ درصد از جمعیت دانش‌آموزان درگیر اعتیاد هستند و برخلاف بزرگسالان «الکوی شماره یک» مصرف مواد مخدر در میان کودکان و نوجوانان ایرانی «گل و حشیش» است؛ این آخرین آماری بود که مدیرکل دفتر تحقیقات و آموزش ستاند مبارزه با مواد مخدر اعلام کرد. همچنین طبق گفته‌های سعید صفاتیان، تحلیلگر اعتیاد، سن مصرف مواد مخدر در دانش‌آموزان به ۱۶ سال رسیده و تمایل به مصرف گل و مشروبات الکلی در دختران افزایش پیدا کرده و دلیل آن قیمت پایین و دسترسی آسان دانش‌آموزان به مخدر گل است. گزارش‌های میدانی خبرنگار «شرق» هم این گفته‌ها را تأیید می‌کند. این گزارش روایت برخی از دانش‌آموزانی است که هم مشروبات الکلی را تجربه کرده‌اند و هم گل می‌کشند. حول و حوش پنج عصر است، پسرها گوشه‌های سرسبز را که از تابش آفتاب تند تابستان در امان مانده، انتخاب کرده و دور هم نشسته‌اند. گروهشان از پنج نفر بیشتر نمی‌شود. هزارگانهی یکی، دو نفر می‌آیند، احوالپرسی می‌کنند، کمی حرف می‌زنند و می‌روند. گاهی بلند می‌خندند و چند دقیقه بعد سر موضعی صدایشان بالا می‌رود و دوباره به حالت قبل برمی‌گردند. از ظاهرشان مشخص است که هنوز دبیرستان را تمام نکرده‌اند. دست دو نفر از این گروه پنج‌نفره سیگار است و مشغول صحبت‌کردن هستند. جلو می‌روم، با دیدن یک غریبه همه ساکت می‌شوند و خیره نگاه می‌کنند. می‌گویم خبرنگار هستم و برای یک گزارش نیاز دارم با چند دانش‌آموز صحبت کنم.

این گزارش را در صفحه ۸ بخوانید

یادداشت

شود و محیط زیست را آلوده‌تر کند، جایز است؟ البته دراین‌میان توسعه میادین مشترک نفتی و گازی و خصوصاً میادینی که کشور رقیب برداشت زیاد و فعالیت زیاد بر روی آن دارد، مستثنا هستند؛ اما اغلب میادینی که طرح توسعه آنها در شورای اقتصاد تصویب شده است، جزء میادین مشترک نیستند.

آیا بهتر نبود که شورای اقتصاد قبل از طرح این پیشنهادها آن را به شورای عالی انرژی می‌فرستاد و از آن شورای تخصصی می‌خواست که این پیشنهادها را با اولویت‌های انرژی کشور و دستورالعمل‌ها و مصوباتی که در این زمینه وجود دارد، تطبیق دهد؟

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران در مصاحبه‌ای ضمن توضیح مصوبه شورای اقتصاد، بیان کرده که «با توجه به نیاز کشور به تولید گاز و عدم تراز مثبت عرضه و تقاضای گاز این طرح جزء طرح‌های راهبردی کشور است که شرکت ملی نفت ایران توانست در شورای اقتصاد به تصویب برساند». باید به ایشان به‌عنوان یک مدیر زیربخش انرژی گفت که چنانچه تجربه دهه‌های گذشته نشان داده است، تا زمانی که روند مصرف انرژی کشور اصلاح نشود، هرگز تراز عرضه و تقاضای گاز مثبت نخواهد شد و تنها سهم بیشتری از منابع نسل‌های آینده از ذخایر زیرزمینی تا ذخایر زیست‌محیطی تلف خواهد شد.

امید است که دستگاه حکمرانی کشور به این مهم توجه کند و با یک عزم ملی وضعیت انرژی و محیط زیست کشور را در مسیر نجات قرار دهد.